

УДК 340.15; 316.334.4; 343.811

Музика І. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького
Національної академії наук України

КОНЦЕПЦІЯ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ АКАДЕМІКА О. О. МАЛИНОВСЬКОГО: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглянуто основні здобутки академіка О. О. Малиновського щодо застосування соціологічних методів у галузі виправно-трудового права. Висвітлено запропонований ученим соціологічний підхід до досліджень проблем правової соціалізації особистості, умов і причин злочинності та особистості злочинців, до вироблення карної політики тощо. Розкрито особливості розробленої академіком методики емпіричних соціологічних досліджень у галузі виправно-трудового права та його пропозиції щодо правової соціалізації злочинців як одного з основних завдань пенітенціарної системи.

Ключові слова: історія юридичної науки; О. О. Малиновський; соціологія права; пенітенціарна система.

В статье рассмотрены основные достижения академика И. А. Малиновского по применению социологических методов в области исправительно-трудового права. Освещен предложенный ученым социологический подход к исследованиям проблем правовой социализации личности, условий и причин преступности и личности преступников, к разработке уголовной политики и др. Раскрыты особенности разработанной академиком методики эмпирических социологических исследований в области исправительно-трудового права и его предложения по правовой социализации преступников как одной из основных задач пенитенциарной системы.

Ключевые слова: история юридической науки; И. А. Малиновский; социология права; пенитенциарная система.

Постановка проблеми. Наукова спадщина О. О. Малиновського на кілька десятиліть випередила сучасну йому науку і залишається актуальною й досі. Розглядаючи людину як головний об'єкт соціологічних досліджень, учений розробив власну систему методів емпіричних соціологічних досліджень у галузі виправно-трудового права. Особливий інтерес становлять його концепції соціологі-

чних досліджень особистості злочинця і причин злочинності, а також пропозиції щодо правової соціалізації злочинців як одного з основних завдань пенітенціарної системи.

Аналіз досліджень і публікацій. Докладно використання методології соціологічних досліджень в розробці академіком О. О. Малиновським проблем виправно-трудового права та пенітенціарної системи не

досліджувалося. На окремі аспекти окресленої проблематики, висвітлені в працях ученого, звернуто увагу такими науковцями, як Т. І. Бондарук, С. В. Оверчук, І. Г. Богатирьов, І. І. Журова та деякими іншими авторами.

Постановка завдання. Дослідити висвітлені в працях академіка О. О. Малиновського в рамках соціологічного підходу до вивчення права проблеми правової соціалізації особистості та особистості злочинців, вироблення карної політики, засад виправно-трудового права, організації пенітенціарної системи тощо. Розкрити особливості розробленої ученим методології, методик та організації емпіричних соціологічних досліджень серед правопорушників та осіб, що відбувають покарання.

Виклад основного матеріалу. Академік Всеукраїнської академії наук (ВУАН) О. О. Малиновський у нарисі «Про студії над злочинністю та злочинцями» (1927 р.) писав про позитивні наслідки вивчення злочинності та злочинців представниками соціологічної школи [1, с. 63]. Наукові установи, зазначав учений, у Бельгії, Італії, Франції, США, Аргентині та Португалії вивчають злочинність і злочинців, поміж іншим, і з соціологічного погляду. Але західні соціологічні школи переважно вивчають біопсихологічні особливості злочинців (психічні розлади, алкоголізм, наркоманію, загальні та венеричні захворювання тощо). Водночас, наголошував О. О. Малиновський, «умови суспільного життя мають більше значення, ніж особливості біопсихічного характеру [...] Основна ж причина злочинів – соціально-економічні умови [...] Отже, треба з'ясувати, які саме соціально-економічні умови спричиняють

злочинність і доводять людей до злочинів, чи, інакше кажучи, треба, поруч з біологічним обслідуванням [...] соціологічно обслідувати злочинність і злочинців» [1, с. 64–65].

Розглядаючи злочин як наслідок соціально-економічних умов, учений уважав неприпустимим трактувати покарання як помсту злочинцю і пропонував замість кари вживати заходів соціального захисту, ліквідуючи поволі соціально-економічні умови, які спричинили злочини. Тому, наголошував він, і потрібні соціологічні дослідження, щоб правильно обрати заходи соціального захисту проти конкретних злочинців [1, с. 66].

Найдавнішим видом соціального захисту, зауважував учений, є кара – репресія щодо злочинця, щоб помститися йому за минуле. Злочинців карали за злочини, що вони вчиняли, але злочинність не зменшувалася, а навпаки, збільшувалася. Через те поряд з покаранням злочинців потрібні засоби боротьби з можливими кандидатами в злочинці або так звані засоби соціального захисту. Зокрема, наголошував учений, боротьбу зі злочинністю треба обернути на боротьбу із соціальними умовами, що її викликають.

Ця думка, підкреслював О. О. Малиновський, висловлена цілком ясно і виразно у вченнях карно-соціологічної школи. Протягом історії людства в теорії і на практиці вироблено три категорії засобів для боротьби зі злочинністю, засобів соціального захисту від злочинів: «кари, засоби соціального захисту у стислому розумінні слова, або засоби соціального захисту від небезпечного стану, й соціальні реформи. Основою вживання засобів соціального

захисту є небезпечний стан злочинця, їх суть – піклування про злочинця, створення таких умов його життя, за яких він не міг би шкодити суспільству» [2].

У зв'язку із цим учений пропонував зазначати в Кримінальному кодексі, якою саме небезпекою різні злочини і злочинці загрожують суспільству, і класифікувати злочинців та злочини з урахуванням їх суспільної небезпеки. Від рівня цієї небезпеки мають залежати класифікації заходів соціального захисту від злочинців з урахуванням впливу цих заходів на особу злочинця. Такі класифікації, наголошував учений, потребують наукового розроблення в майбутньому. Вироки суду мають виноситися на підставі наукового вивчення злочинця, а не «на підставі красномовства сторін (прокурора і адвоката)». Такі вироки мусять передбачати вживання заходів соціального захисту судово-виправного та медичного характеру [1, с. 67–71].

Суд, зазначав О. О. Малиновський, не має змоги вивчити особу злочинця протягом короткочасного судового процесу. Таке вивчення можливе лише у виправно-трудовах установах, де злочинці перебувають тривалий час. Цей обов'язок в УСРР покладено на Розподільчі комісії та Дозорчі комісії, начальника БУПРу, завідувача робітною частиною, лікаря та на співробітників культосвітньої частини. Окремі групи в'язнів доручалися вчителю-вихователю, який вивчав особу і вдачу в'язнів, доглядав за відносинами між ними, за їх поведінкою під час примусової праці, шкільних і позашкільних робіт, а також у вільний від роботи і праці час. Наслідки своїх спостережень учителі-вихователі мали запи-

сувати в спеціальних аркушах-характеристиках і в окремих журналах. Але, за браком кадрів, скаржився учений, ці норми не можна було виконати, тому з 1926 р. стали застосовувати спрощену систему записів для ознайомлення з особою злочинця [1, с. 67–68].

Нові правила передбачали заповнення анкет чотирьох видів. У першій мали міститися дані про особу злочинця: ім'я, вік, місце проживання, родинне становище, освіта, професія, судимість, тощо, унесені на підставі власних свідчень і документів засудженого. У другій – докладні відомості про судимість, освіту, професію та соціальне становище з метою визначення ставлення до в'язня в розумінні ізоляції, примусової праці, культпросвітніх робіт. Ці дані мали вноситися на підставі ознайомлення з в'язнем під час відвідин працівниками адміністрації місць ув'язнення, допоки в'язень перебував у карантині.

Третя анкета мала бути індивідуальним листом початкового обстеження й містила відповіді на 53 питання, зокрема, «про виховання, походження, родинний та матеріальний стан, професію, партійність, судимість, спадковість, стан психічного і фізичного здоров'я, уживання наркотиків, статеву сферу, інтелектуальну сферу, вольову сферу, звички за час ув'язнення – позитивні (до суспільно корисної праці, до соціально-правничого життя) і негативні (проти громадськості, дармоїдство, наркотизм, розпуста), сферу емоціональну, нахили, схильності, поведінку під час призначення ув'язнення і відношення до обслідування». Після того, як заповнено всі анкетні питання, мав робитися загальний ви-

сновок про особу в'язня і про бажані заходи виправно-трудового впливу шкільної освіти, суспільно-політичного виховання, професійного навчання.

Четверта анкета, яка була індивідуальним листом повторного обстеження, заповнювалася кожні три місяці і містила відомості про зміни, які сталися в характеристиці особистості в'язня під впливом перебування в місці ув'язнення. Вона вміщувала 26 питань, зокрема, про працю в'язня (яка саме праця, як працює, скільки заробляє), про його участь у культпросвітній роботі, про дисциплінарні провини і заходи дисциплінарного впливу, пільги, що надавалися в'язневі, про сфери – інтелектуальну, емоціональну і вольову, про те, як відбилося на в'язневі перебування в місці ув'язнення (татуювання, тюремний жаргон, з ким приятелює тощо). Питання про стан здоров'я та спадковість у листках заповнював лікар. Відповіді на всі інші питання записували вчителі-вихователі, які, крім показів в'язнів і своїх власних спостережень, мали послуговуватися свідченнями документів, а також думкою інших співробітників місць ув'язнення [1, с. 68–69].

Якби всі ці анкети заповнювалися правдивими і точними відомостями, наголошував учений, вони б містили багатющий і точний матеріал для вивчення злочинності і злочинців. Для соціологічного вивчення злочинності і злочинців, стверджував учений, «необхідно створити спеціальні наукові установи, що складаються зі спеціалістів, наукові висновки яких повинні бути ґрунтом для визначення режиму в радянсь-

ких виправно-трудовах установах» [1, с. 70–71].

Найвдалішим кроком у цьому напрямі вчений вважав створення в березні 1925 р. республіканської наукової установи – Державного інституту для вивчення злочинності і злочинців у Москві. Зокрема, у Положенні про Інститут від 1 жовтня 1925 р. визначалися такі основні його завдання: «1) з'ясувати причини та умови, що викликають злочинність або сприяють розвиткові злочинності загалом і окремих злочинців, зокрема; 2) вивчати успішність тих метод, що їх уживають, борючись проти злочинності, а так само – чи доречні певні заходи соціального захисту; 3) розробляти питання карної політики взагалі і пенітенціарної зокрема; 4) вивчати окремих осіб (злочинців), що цікаві дослідникам явищ злочинності; 5) вивчати окремі заходи поправно-трудового впливу на в'язнів. З метою виконання цих завдань Інститут поділявся на секції: соціально-економічну, пенітенціарну, біопсихологічну і криміналістичну» [1, с. 73].

Зокрема, соціально-економічна секція досліджувала злочинність як суспільно-економічне явище, а саме: з'ясовувала, які соціально-економічні умови спричиняють злочинність та сприяють її розвиткові. Такі ж завдання ставилися і перед пенітенціарною секцією, яка, крім того, розробляла питання карної і пенітенціарної політики, з'ясовувала успішність методів боротьби зі злочинністю та окремих заходів соціального захисту [1, с. 73].

О. О. Малиновський підкреслював важливість практичного застосування результатів соціологічно-наукових досліджень не лише в бо-

ротьбі зі злочинністю, а й у процесі підготовки персоналу місць ув'язнення. Проблему підготовки персоналу як важливу умову правової соціалізації в'язнів колоній учений порушував і в коментарях до проекту виправно-трудового кодексу [3, с. 53–64]. Зокрема, наголошував, що інститут вихователів на практиці виявився мертвонародженим. Не фахівці вихователі, спеціально призначені для цієї справи, а все оточення ув'язненого здатне здійснювати на нього виховний вплив, стверджував учений. Під цим кутом зору всі службовці місць ув'язнення мусять бути вихователями: і начальник, і завідувачі окремими частинами, і завідувачі майстерень, і інструктори, і вчителі, і навіть наглядачі. Попередні помисли, на думку академіка, слід виправити у новому ВТК, зокрема відмовитися від вихователів, а завідувача навчально-виховної частини назвати завідувачем культпросвіти і дати йому помічників для шкільних і позашкільних занять. Необхідно також поновити педагогічну колегію, включивши до неї, крім вільнонайманих службовців, виборних представників від ув'язнених [3, с. 60–61].

Важливим аспектом мети покарання, на думку правознавця, є пристосування злочинця до умов співіснування шляхом виправно-трудового впливу, що досягається примусовою працею та культпросвітньою роботою [4]. Велике значення О. О. Малиновський надавав виправно-виховному впливу праці, насамперед, праці в майстернях. Він підкреслював, що «в'язні лише у виключних випадках можуть направлятись на зовнішні роботи та роботи по господарству, оскільки затрата робочих сил по господарству не може здійс-

нювати виховного впливу» [3, с. 60]. Ув'язненим, які працюють у майстернях, на його думку, слід надати право через своїх уповноважених брати участь у розробленні такси заробітної плати за підрядні та понадурочні роботи. Одним з ефективних способів пропаганди колективної праці, на думку вченого, могли б стати періодичні збори ув'язнених. Правознавець також вважав доцільною організацію товариських судів для розгляду справ про порушення етики ув'язнених [3, с. 63].

Поряд з примусовою працею, іншим важливим засобом виправно-виховного впливу на ув'язнених, він визнавав культпросвітню роботу. Як позитивну рису проекту ВТК він відзначав закріплення в ньому завдання культпросвітньої роботи: підвищення інтелектуального рівня і «громадянського розвитку» шляхом засвоєння знань загальноосвітніх, професійних та підвищення політичної грамотності. Значним недоліком учений вважав ігнорування авторами проекту кодексу виховного значення мистецтва. О. О. Малиновський пропонував доповнити відповідні статті проекту вказівками на те, що завдання культпросвітньої роботи полягає також у розвитку художнього смаку, розвитку і задоволенні почуття витонченості шляхом долучення до музики, сценічного мистецтва, художньої літератури, образотворчого мистецтва. Одним з важливих шляхів правової соціалізації злочинців учений вбачав розвиток інституту самоврядування ув'язнених [3, с. 60–61, 63]. Саме низький рівень культури населення, на думку О. О. Малиновського, не дозволяє ефективно вирішити проблеми боротьби зі злочинністю. У своєму що-

деннику 19 січня 1921 р. він записав висновок, що «нам ще далеко до комунізму. Комунізм передбачає повну відмову від егоїстичних інтересів: один за всіх і всі за одного; не для себе, а для загального блага. Але такий настрій повинен бути всезагальним, що є можливим лише за умови високого рівня культури. Ми ще не доросли до цього. Не буде хтось сумлінно працювати, якщо бачить, що інші ухиляються від роботи. Тому необхідна відрядна оплата». Тим самим він заперечив можливість комуністичного ладу [6, с. 114].

Зокрема, він зазначав, що, крім прав особистих, які належать кожному ув'язненому, за ув'язненими слід визнати право на самоврядування. На його думку, ув'язнені лише у виключних випадках можуть розглядатися як окремі мешканці місць ув'язнення (такими можуть бути лише ізольовані від товаришів по ув'язненню). За загальним правилом ув'язнені разом працюють у майстернях і по господарству, навчаються в школі і користуються різними культурно-освітніми закладами, у них спільна доля і спільні інтереси. «І, якщо ув'язненим, після відбуття покарання, належить стати в ряди трудящих і вести життя, яке вимагає самоврядування, то не можна ставити їх в ув'язненні в штучні умови, які не відповідають умовам вільного життя» [3, с. 63].

Також О. О. Малиновський пропонував закріпити в проекті нового виправно-трудового кодексу інститут старост, який історично утворився на практиці. На старост, які обираються ув'язненими, а не призначаються начальством, мали покладатися обов'язки нагляду за дотриманням порядку, підтриманням чистоти,

ведення обліку виданого ув'язненим речового забезпечення, розподілу продовольства, яке видається ув'язненим. Старостам має бути надане право порушувати клопотання і робити заяви від імені ув'язнених. Одним з ефективних способів пропаганди колективної праці, на думку вченого, могли б стати періодичні збори ув'язнених для заслуховування звітів про стан відповідного місця ув'язнення. Правознавець також вважав доцільним організацію товариських судів для розгляду справ про порушення етики ув'язнених.

Ці та інші думки і пропозиції академіка О. О. Малиновського розвинуті в його монографії «Радянські поправчо-трудова установи порівнюючи з буржуазними тюрмами» [5]. Зокрема, соціологічно-правові погляди вченого покладено в основу його напрацювань у галузі теорії покарань, концепцій запобігання і зниження рівня злочинності та правової соціалізації особистості.

Як зазначає учений у вступі до монографії, однією з основних проблем роботи є розроблення концепції соціального захисту від злочинів. О. О. Малиновський пояснював існування злочинності як явища соціальними, насамперед економічними, причинами і умовами життя суспільства. Утім, виходячи з класових позицій, він вважав, що злочинність як соціальне явище зникне після заміни капіталістичного ладу на соціалістичний унаслідок поступової ліквідації соціальних чинників та умов, що її породжують (класового суспільства, приватної власності та породженої нею соціальної нерівності, корупції та бюрократизму державного апарату тощо). Зокрема, викоріненню злочинності, на думку вченого, мала

сприяти політика радянської влади – господарська, фінансова, житлова, культурно-просвітницька, а також охорона праці і здоров'я.

Допоки не знищені соціально причини злочинності, зазначав учений, радянська влада мусить боротися зі злочинами репресивними методами. Кара й інші засоби соціального захисту зберігаються, але їх характер, системи й умови застосування змінюються.

Також у вступі до монографії О. О. Малиновський торкається соціальної мети покарання, яке він вважає оборонним засобом, спрямованим на захист республіки від злочинів та запобігання їм. Мета загально-запобіжних заходів, хоч і межує з метою залякування, усе ж, наголошує учений, суттєво відрізняється від неї. Зокрема, у соціалістичному суспільстві головною метою кари й інших заходів соціального захисту стає виправлення злочинця. Таке виправлення, на думку О. О. Малиновського, слід розуміти не як цілковите моральне переродження злочинця, а як перетворення його з суспільного ворога на корисного або, принаймні, нешкідливого громадянина. Досягти цього можна шляхом викорінення рис характеру, що призвели до злочину, та розвитку таких звичок і властивостей, які мають силу утримувати від злочину. Після виходу на волю колишній злочинець залишається, з огляду суворой моралі, людиною лихою, він не співчуває сучасному суспільному й політичному ладові, але він вже нездатен заподіювати злочини, а здатен поважати сучасні порядки суспільного життя, не порушувати їх. У цьому разі можна вважати, що злочинець соціально переродився, його виправлено, він уже не

являє собою соціально небезпечного елементу.

Оскільки виправлення злочинця вимагає трудового й культурно-освітнього впливу на ув'язненого, О. О. Малиновський, з метою ефективного перевиховання злочинця, радить запровадити практику вивчення соціологічних характеристик особистості злочинця, без чого неможливо правильно визначити засоби соціального захисту. Причому слід ураховувати не лише яким був злочинець, якою небезпекою загрожував він суспільству під час заподіяння злочину, яким способом пристосувати його до умов трудового спільного життя й усунути небезпеку скоєння злочинів у майбутньому, а також те, яким він став під впливом застосованих засобів соціального захисту.

Учений пропонував закріпити ці нові в пенітенціарній справі віяння в Конституції, Земельному, Карному (Кримінальному) та Поправчо-Трудовому (Виправно-трудоному) кодексах.

Одним з важливих засобів соціального впливу на особу злочинця О. О. Малиновський вважав поділ місць ув'язнення на види. Зокрема, він пропонував утримувати окремо осіб, що перебувають під слідством, і засуджених злочинців; повнолітніх і неповнолітніх; неповнолітніх злочинців та дітей-безпритульних; дорослих і здорових та слабких, хворих або психічно невірноважених осіб; чоловіків та жінок.

Учений надавав великого значення соціологічним аспектам характеристики особистості злочинців у своїй оцінці систем ув'язнення. Зокрема, стверджував він, самотнє ув'язнення або ж заборона в'язням

розмовляти між собою суперечить соціальній природі людини, яка є творінням суспільним. Загальне ув'язнення також має свої позитивні та негативні риси. Позитивні – задоволення соціальних потреб людини, практика колективної праці й колективних розваг. Негативні – «отарне, хлівне життя зграї, а не общини з його грубими розвагами та неминучим впливом злих на добрих». Тому, робив висновок О. О. Малиновський, треба відмовитися від системи повного спільного ув'язнення й перейти до неповного, тобто надати в'язням окремі камери для сну, відпочинку та для вільного від примусових та інших занять часу.

Окремий розділ монографії «Підготовка службовців по місцях ув'язнення» був присвячений, зокрема, проблемам наукової і теоретичної підготовки службовців пенітенціарної системи з використанням досвіду західноєвропейських країн, а також проблемам створення системи пенітенціарної освіти та розроблення концепції пенітенціарної етики.

На думку вченого, надбання соціологічної школи кримінального права, що зародилася в надрах буржуазного суспільства, мали бути розвинені радянською школою кримінального права, яка стояла на принципі, що злочин є наслідком соціально-економічних умов. А тому

ув'язнений вважався громадянином, тимчасово позбавленим деяких прав, що з часом повертається до суспільства трудящих. Через це завданням позбавлення волі він вважав пристосування ув'язненого до умов трудового спільного життя. Таке завдання передбачало розвиток його самодіяльності й ініціативи.

Таким чином, виступаючи прихильником соціологічного підходу до вивчення права, О. О. Малиновський обґрунтував необхідність проведення соціологічних досліджень проблем правової соціалізації особистості, умов і причин злочинності та особистості злочинців, у виробленні карної політики та засад виправно-трудоного права тощо. Він був одним з піонерів серед вітчизняних науковців щодо розроблення методології, методик та організації емпіричних соціологічних досліджень серед правопорушників та осіб, що відбувають покарання. Зокрема, запропонував конкретні методики спостереження, документування, збору та обробки первинної індивідуальної інформації, зупинитися на яких більш докладно не дозволив обсяг цієї публікації. Більшість його ідей і пропозицій, як видається, є значним внеском у розвиток вітчизняної соціології права і пенітенціаристики та залишаються актуальними і в наш час.

Список використаних джерел

1. Малиновський О. О. Про студії над злочинністю та злочинцями. *Збірник Соціально-Економічного Відділу ВУАН*. Т. V–VI. Київ, 1927. С. 63.
2. Малиновський О. О. Кара й засоби соціального захисту. *Збірник Соціально-Економічного Відділу ВУАН*. 1926. Т.14. С. 97–104.
3. Малиновський О. О. Проект Исправительно-Трудового Кодекса. *Право и жизнь*. 1924. Т. 5–6. С. 53–64.

4. Малиновский О. О. Карательная политика Советской власти и «исправительно-трудовой кодекс». *Право и жизнь*. 1925. №1. С. 62–70.
5. Малиновський О. О. Радянські поправчо-трудоі установи порівнюючи з буржуазними тюрмами. Київ : Друкарня Всеукраїнської Академії Наук, 1928. 229 с.
6. Оверчук С. В. Пенитенциарная система сквозь призму взглядов И. А. Малиновского. *Наукова, просвітницька, громадська та політична спадщина академіка І. Малиновського і сьогодні* : матеріали I Міжнародного науково-практичного семінару : [м. Острог, 16 березня 2012 р.]. Острог : Видавництво Острозького Національного університету, 2012. С. 113–116.

I. Muzyka,

*Candidate of Law, Associate Professor,
Senior Research Fellow of the Institute of
State and Law them V. Koretsky of the
National Academy of Sciences of Ukraine*

O. MALINOVSKY'S CONCEPT OF THE PENITENTIAL SYSTEM: SOCIOLOGICAL ASPECT

The article deals with the main achievements of academician O. Malinovsky concerning the application of sociological methods in the field of penitentiary law. The proposed sociological approach to researches of the problems of legal socialization of the personality, the conditions and causes of crime and the identity of criminals, to the development of criminal policy and the principles of penitentiary law, etc., is presented. The peculiarities of the methodology developed by the academician of empirical sociological research in the field of penitentiary law and its proposals on the legal socialization of criminals as one of the main tasks of the penitentiary system are revealed.

O. Malinovsky substantiated the necessity of carrying out sociological research on the problems of legal socialization of the individual, the conditions and causes of crime and the identity of criminals, the criminal policy and the principles of penitentiary law, etc. He was one of the pioneers among domestic scientists to develop methodologies, techniques and organization of empirical sociological research among offenders and persons serving sentences.

O. Malinovsky, considering the person as the main object of sociological research, developed his own system of methods of empirical sociological research in the field of penitentiary law.

O. Malinovsky's scientific heritage in the field of penitentiary law has, for several decades, outpaced his contemporary science and remains relevant to this day.

Keywords: *history of legal science; O. Malinovsky; sociology of law; penal law; penitentiary system.*

Надійшла до редакції 16.12.2018